

Svět a celek

Je-li svět (universum) celkem (niterně založenou jednotou), nevíme; je to problém, který musí být zkoumán, řešení nemůže být předpokládáno. Každodenní zkušenost nám říká, že svět je mnohost, tj. že v něm je velké množství jednotlivých skutečností, že však tyto skutečnosti jsou v rozmanitých druzích vzájemných vztahů. To však nemůžeme považovat za dostatečný důvod pro závěr, že svět je nějakou jednotou; jde totiž o to, že ve světě můžeme rozpoznávat nejen souvislosti, ale také nesouvislosti. A kromě toho i v případě souvislostí rozpoznáváme různé jejich druhy. Některé souvislosti vskutku zakládají nějaký druh sjednocení některých skutečností, tj. jejich integrovanost do vyšších celků, zatímco jiné souvislosti neznamenaají víc, než že nějaké skutečnosti jsou ve vzájemných (skutečných, ne pouze námi zjišťovaných nebo stanovených) souvislostech či vztazích, aniž by to vedlo k jejich sjednocení v nějaký větší a vyšší celek. Že jednotlivých skutečností je mnoho, je předpokladem našeho zařazování podobných (zdánlivě stejných) skutečností do umělých skupin či tříd (grup), dávat jim stejné pojmenování a eventuálně je také počítat. Tím je ovšem dáno, že odhlížíme ode všech rozdílností, kterými se všechny jednotlivosti také vyznačují. Jednotlivosti jsou totiž jedinečné; a každé počítání, každá kvantifikace od jejich jedinečnosti a tudíž od jejich odlišností, zvláštností abstrahuje.

(Písek, 141123-2.)